

ARKEOLOGIAN, KULTTUURIHISTORIAN, SUOMEN HISTORIAN JA YLEISEN HISTORIAN VALINTAKOE 12.5.2017

Kysymykset:

1. Millaisia merkityksiä vieraiden kansojen esineiden esittämiselle annettiin 1800-luvun jälkipuoliskon ja 1900-luvun alun Suomessa?
2. Lue huolellisesti alla oleva sanomalehtiteksti (Sanomia Turusta vuodelta 1889). Pohdi sekä tekstikatkelman että valintakoekirjan pohjalta, miten sanomalehdessä esitetty näkemys kansa- ja muinaistieteellisen tutkimuksen tehtävästä näkyi Suomen kansallismuseon ja sitä edeltäneiden organisaatioiden esinekeruussa ja näyttelytoiminnassa.

”Sananen kansa- ja muinaistieteestä.

[...]Kansatiede on oikeastaan selitys kansasta. Tästä ymmärrämme, että kun on kysymys suomalaisesta kansatieteestä, niin se käsittää Suomen varsinaisen kansan sen entisinä ja nykyisinä aikoina, sekä vielä suomensukuiset kansat. Tätä ennen on saatu tietoja Suomen kansan varhaisesta muinaisuudesta enimmäkseen muiden naapurikansain varsinkin venäläisten ja norjalaisten, tarinoista ja omasta verrattomasta kansallisrunoaarteestamme Kalevalasta; mutta nyt on muinaistieteen avulla, joka liittyy sangen likisesti kansatieteeseen, saatu varsin paljon valoa sekä varsinaisen Suomen kansan että tässä maassa ennen esi-isiämme asuneen väestön elämän tavoista ja sivistyksestä.[...]

Suomen kansa, herättyänsä itsenäisyytensä ja olemassa olevaisuutensa tuntoon sekä saatuansa vakaumuksen siitä, että silläkin on omituinen tehtävänsä maailmassa kansakuntana, on myös vointinsa mukaan kokenut ruveta tuohon yleisinhimilliseen työhön [kansa- ja muinaistieteelliseen tutkimukseen] osaa ottamaan. Kuten jo on mainittu, on varsin runsas varasto kansamme muinaisuutta koskevia aineksia saatu häviöstä pelastetuksi [...]. Samaten on kansamme elämätä ja tapoja koitettu saada yleisemmin tunnetuksi, kokoilemalla sen [...] sekä aineelliseen että henkiseen elämään kuuluvia näytteitä. Sillä niin kuin työkalut, vaatteet y.m. selvittävät kansan jokapäiväistä elämää, niin selittävät henkiset tuotteet, esim. laulut, sananlaskut j.m.s. sen henkistä kantaa ja ajatus- ja katsantotapaa. [...]E]si-isäimme ajatus- ja katsantotapa on ollut ylevä ja puhdas. Ei tarvitse kovinkaan laajalta lukea esim. kansan vanhoja runoja tahi sanalaskuja, kun jo havaitsee niistä löytyvän sekä suurta elämän viisautta että puhdasta siveys-oppia, joka pitää aina paikkansa ja kestää kaikkein aikain kiirastullessa.

jatkuu kääntöpuolella...

Mutta tätä kansan muinaisuuden tutkintoa ei ole ainoastaan käytetty oman maamme rajain sisällä, vaan sitä on ulotettu niiden ulkopuolellekin. Kuten tiedetään, asuu suomensukuisia kansoja pohjois- ja itä-Venäjällä Euroopassa. [...] Näiden unhotettujen heimolaistemme luokse ovat suomalaiset tiedemiehemme tehneet silloin tällöin matkustuksia[...]. Siten onkin saatu selville heidän ajatus- ja elämäntapansa, joissa kyllä vielä löytyy jälkiä suomalaisesta yhteisheimolaisuudesta, vaikka se aikain kuluessa vierasten kansain yhteydessä ollessa on suuressa määrässä hälvennyt. Sillä kaikki nämä suomalaiset heimokansat ovat Venäjän vallan alla, joten heidän kielensä on sekaantunut valloittajan kielen kanssa, ja niin on käynyt muiden elämään tapainkin. Samaten on myös laita heimolaistemme Itämeren maakunnissa, joissa heitä tunnetaan vatjalaisten, vepsäläisten, liiviläisten ja virolaisten nimellä.[...]

Erittäin merkillisiä [mielenkiintoisia] ovat ne tutkimusretket, joita näinä vuosina on Suomesta tehty Kuolanniemelle, Vienanmeren pohjoispuolelle, sekä pohjois-Siperiaan kansa-, luonnon- ja muinaistutkimista varten. [...] Nyt on taas ihan hiljan lähtenyt uudelle Jeniseiretkelle Helsingistä professori J. R. Aspelin, tohtori A. O. Heikel ja maisteri A. H. Snellman. [...] Ja kun tiedämme että Aasia on Suomen kansan kehto, niin onhan tärkeätä tietää, millä tavalla vanhat suomalaiset ovat siellä eläneet, millä sivistyksen kannalla he ovat olleet.

Luonnon kannalla olevain kansain elämä on kuin lasten elämä. Tarpeet ovat hyvin vähäiset ja niiden tyydyttäminen tapahtuu mitä yksinkertaisimmalla tavalla. Tällaista yksinkertaista ikään kuin lapsuuden elämää ovat esi-isämme kaukaisessa muinaisuudessa viettäneet. Muinais- ja kansatiede näyttää meille, miten tämä kansa on vähitellen askel askeleelta kohonnut sivistyksessä ja vihdoinkin tullut nykyiselle kannalle. Kun taas asettaa rinnatusten kahdelta tai useammalta muinaiskansalta saatuja esineitä, niin siitä syntyy vertailu, joka osottaa, minkälaisella sivistyksen kannalla kukin samaan aikaan elävistä kansoista on ollut.[...]"